

Dans un an, vous aurez terminé l'ensemble des traités de la Michna

ג' תמוז

משניות מבוארות מסכת בליים

מסכת בליים

קללים בדיני טומאה וטהרה מספר אליהו רבא מהגר"א מווילנא.

קשרץ, נבלה, היא נבלת תיה ונבלת בהמה, בין טמאה ובין טהורה, מטמאה במגע ובמשא ואינה מטמאה בבית הבליעה, לפי שהוא בית הסתרים. נבלה אינה מטמאה אלא בקשרה ואבריה, אבל עור, ועצמות, וידיו, וקרניים, וטלפים ודם, אין מטמאין. וכן חבב נבלת בהמה טהורה, נבלת עוף טהור. אין לה אלא טמאה חבב לבד, כפיט בבית הבליעה. אבל עוף טמא ודגים וחגבים בין טמאין בין טהורין, אין להם טמאה כלל. פרת חטאת מטמאה את השוחט, והמקבל, והמזיח, והמסעדה, והמשליך עץ ארו. ועוד ממנה אפרה ומי חטאת מטמאין. ומי חטאת הן שנים, 1) שיש בהן כדי היתה מטמאין במגע ובמשא, 2) ושאינן בהן כדי היתה. שיש בהן כדי היתה מטמאין אדם לטמא בגדים בין ושאין בהן כדי היתה מטמאין במגע ואין מטמאין במשא. הכלים הנוגעים במת הנעשין אב הטמאה, הן ששה: 1) קלי מתכות, 2) כלי עזר, 3) כלי עור, 4) וכלי עצם 5) בגד 6) וקס. שני כלים מטמאין (ני"א מיטמאין) ואין נעשין אב הטמאה: 1) כלי חרס, 2) וכלי נתר. עוד אחד מדברי סופרים: כלי זכוכית. שלשה כלים אין מקבלין מטמאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים, והן: 1) כלי אבנים, 2) כלי גללים, 3) כלי אדמה. כלי מתכת הן ששה מינים: 1) וקב, 2) וקספ, 3) ונחשת, 4) וברזל, 5) ובדיל, 6) ועופרת. כלי עור, כלי עצם של בהמה תיה ועוף בין טמאה ובין טהורה ורשאים חוץ ממכף העזניה וחגבים ודגים בין טמאים בין טהורין, וכל שבים הכל טהור, ואם חבר לעור שבים דבר הפדל פארץ אפלו כל שהוא. מטמא. המת וכל הפרש ממנו עושה שבע סמאות: 1) כלים, 2) ואדם וכלב, 3) 5) ראשון ושני בחולין, 6) ושלישי בתרומה, 7) ורביעי בקדש. הנה ובתורה נדה ויולדת ומצורע עושין ששה סמאות: עושין 1) ומשכב ומזבך 2) ומענות 3) והן מטמאין אדם לטמא כלים בשעת מגען, 4) ושני בחולין 5) ושלישי בתרומה, 6) ורביעי בקדש. ושאר אבות הטמאה עושין חמשה: 1) 2) מטמאין אדם לטמא כלים בשעת סמאות, 3) ושני בחולין, 4) ושלישי בתרומה, 5) ורביעי בקדש. ושרץ ושי"ו עושין ארבעה: 1) 2) ראשון ושני בחולין, 3) ושלישי בתרומה, 4) ורביעי בקדש. לעולם אין כלי חרס נעשה אב הטמאה, וכן אכלין וכן משקין לעולם אין נעשין אב הטמאה, חוץ ממענות הנה ונה נדה ויולדת ומצורע נכרי והנוגע נדה, ודם המת ודם השרץ ומי חטאת. כל הבגלי חיים אין מטמאין ואין מטמאין חוץ מן האדם, ונוגע בקבר של מטמא את המשלח, אבל הוא עצמו טהור. אלו אבות הטמאה שהן מדברי סופרים: דם תבושה, וארץ העמים גושה ואיורה, ובית הפרס, ושליש בית הפרס 1) 1) שדה שנאבד בזה קבר, 2) ונחשרש בזה קבר 3) ושדה כותי, ומדורות הפתחים, סכות וקריעות, ונוגע בקבר של מקשה לילד, וארוחת שיש בהן חלל טפח (עיי' ברכות דף י"ט ע"ב מדלגין היינו על גבי ארוחת כ"ו) והפאהיל כעשוי המדע, וטרפה ששחקה, ועוד האדם, ואלו שהן מטמאין בזבחה מדברי סופרים: הכותי משכבו ומזבחו ורשון רגליו כיון כינו ויניו מי האף ומי רגליו, ובנות כותים מדות מעשייתן ומטמאין בכל אלו כעשרים. הנה ונה נדה ויולדת ומצורע שמתו מטמאין משכב ומנושך ומזבך ומדף, ועובדה ורה ומשמשיה ותקורבתה, מתת לעת שבקדה. בנות כותים מטמאין

שנים עשר סמאות הן, והן פוללים כל מיני סמאות: ששה סמאות ויציאות מגופו. 1) זב 2) ונה 3) נדה 4) ויולדת 5) מצורע 6) שי"ו. שלש סמאות מגע שמטמאה הנוגע בהן במיתות: 1) מת 2) ונבלה 3) ורשעים. שלש סמאות הן בלא מגע: 1) השורף את הפרה, ובכללה אפרה ומי חטאת, שהן מטמאין במגע ובמשא. 2) השורף פרים ושעירים הנשרפים 3) והמשלח את השעיר לעזאזל. אלו הן ששטמאן שבעה ימים: 1) זב 2) ונה 3) נדה 4) ויולדת 5) ובעל נדה 6) ומצורע בימי ספור 7) וטמא מת. אב הטמאה של זב, בשרו ומעניתו, שהן זובו ושכבת זרעו ומימי רגליו ורדפו, ובכלל רופו הן כיון כינו ויניו ומי אף, משכבו ומימיו ומזבחו, כלן מטמאין אדם לטמא בגדים בין במגע בין במשא, חוץ מרובץ שאין מטמא בגדים במגע אלא במשא. וכן ונה ויולדת ומצורע, חוץ זובו ושכבת זרעו שאין באפשר, ויש שני דברים אחרים הנגזרן שיהא מטמאה את האב עליה לטמא אדם וכלי חרס, ובמקום זהב הוא דם נדתה. אב הטמאה של מת. מת וכויות מן המת וכויות מן נצל ותרווד רקב שדרה והגולגולת אבר מן המת אבר מן החי רובע עצמות מרוב בנן או מרוב מנן רוב בנינו או רוב מנינו, ורביעית דם ודם תבושה תרווד ועוד עפר קברות. אלו הן מטמאין במגע ובמשא ובאהל חוץ מתרווד וקב ותרווד ועוד עפר קברות שאין מטמאין במגע. עצם כשעורה ורובץ עליהן ועל המת. וכן אדם אבר מן החי ואבר מן המת שאין עליהם בשר קראוי, אלו הן מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל. גולל ודופק מטמא במגע ובאהל ואין מטמא במשא, וכן קבר כותם. וקבר שלפני הדבור מטמא במגע וכלים הנוגעים בהן. שלשה מיני אהלים הן, שפאהילין על המת, והשמת מאהיל עליהן, ושרדך אתר מאהיל עליהן ועל המת. וכן אדם הנוגע בכלים וכלים באדם הן אב הטמאה, אב הטמאה בנבלה הן שלשה: 1) כפיט בשר 2) ואבר מן הנבלה 3) ואבר מן החי. וכן בשרצים 1) כעדשה בשר 2) ואבר מן המת 3) ואבר מן החי. השורף את הפרה כל העוסקין בה מתחלה ועד סוף והנוגע והנושא את אפרה ואת מי חטאת. השורף את הפרים, שלשה פרים ושני שעירים מטמאין משיצאו חוץ לחומת עזרה כל העוסקין בהן עד שישעשו את אפרה (מי"א עד שישעשו אפרה). המשלח את השעיר לעזאזל משיצא חוץ לחומת ירושלים, שכבת זרעו היא לכדה אב הטמאה. ועוד יש מדבריהם עשרים קוב כדי הנהיך וכותי כבועל נדה. ומצורע הן שלש: 1) נגעי אדם, 2) נגעי בתים, 3) ונגעי בגדים, שהן שלשה מיני בגד: 1) שתי וערב 2) גוור. כל האבות שאמרו. כלן מטמאין במשא חוץ משי"ו, ומצורע בימי ספור, וכלים הנוגעים במת, ואדם הנוגע במת, ומי חטאת שאין בהן כדי הנהיך ושני, אלו מטמאין במשא. 1) וכלן אין מטמאין באהל חוץ מן המת וכל הפרש ממנו. ונגעים מטמאין בביאה ולא באהל. וכלן אין מטמאין אחרים סמאות שבעה חוץ מן המת וכל הפרש ממנו לכל המגיעי בהן, ואדם כלים שנגעו במת, או אדם שנגע במת ובכל הפרש ממנו, מטמא כלים סמאות שבעה. אלו שנים עשר מן מדברי תורה, ויש מטמא אמת שהיא מדברי סופרים, סמאות עבודת גלולים, ושלש סמאות יש בה: 1) היא עצמה 2) ומשמשיה 3) ותקורבתה, וכן י"ו שנתפרש לפניו דבאי, והן מטמאין

ג' תמוז

מסכת בליים פרק א

דכתיב (במדבר י"ט ס"ו) "ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב", ולא בא הפתח אלא לתן שעור לנשוא מי חטאת, ששרץ שיהיה בו כפי הנדה, ואי טמא אדם לטמא בגדים, אבל בשאין בו כדי הנה מטמא אדם לטמא אובליו ומשקין, ולא לטמא בגדים, וכלי חרס מטמא באויר, ששפלה טמאה באויר כלי חרס, שאין בהן חרס מטמא מנוב אלא מתוכו, ואינם מטמאין במשא. דכל הנך אבות דכתיבי הכא כתיב בהן הנוגע ולא כתיב בהן הנושא.

ב) למעלה מהם ששטמאין גם במשא, נבלה, כפיט בשר ונבלה, דכתיב (ויקרא י"א ס"ו) "והנשא את נבלתם יכבס בגדיו", ומי חטאת שיש בהם כדי היתה, שהם מטמאין את האדם במשא. אם הגביה חברו על הפתח אפילו לא נגע בהם, או הנהיגה הטמאה קשורה בחבל והגביה הטמאה על ידי חבל, כיון שהגיע סוכד הטמאה בעצמו, דהיט שהטמאה מוכדת עליו, נטמא האדם טמאת משא לטמא בגדים, חוץ מעליו ואין כלים (במגע) שהוא נוגע בעדו שהטמאה עליו, חוץ ממכלי חרס וחשובי בגדים שאינם מטמא בגדים במגע. פירש רמב"ם ששהטמאה עליו מטמא במגע, אבל לאחר שפרש מן הטמאה, אינו מטמא בגביעה, שאינו אלא ראשון לטמאה, וכלים אין מקבלין מטמאה אלא מאב הטמאה. ג) למעלה מזה נקרא בוועל נדה, שהוא מטמא משכב ומזבחו ורגליו, ודם הנדה, שהן מטמאין במגע ובמשא. מרובץ, שהוא מטמא תחת אבן מסמא. למעלה מן המרובץ, משכב, ששהו מגעו למשאו. למעלה מן המשכב, הנה, שהנה עושה משכב, ואין משכב עושה משכב: ד) למעלה מן הנה, ונה, שהיא מטמאה את בוועלה. למעלה מן הנה, שהיא מטמא במשא.

את בוועלן וטמאת פותי שהוא כבועל נדה, וטמאת עם הארץ שגנדין מדרס לפורשים, ושל פורשים מדרס לתרומה, ושל תרומה לקדש, ושל קדש לחטאת. ושהם יגעין הן: 1) עור הבשר, 2) שחין ומקו, 3) קרחת אבנית, 4) נתקים, 5) בגדים, 6) בתים. עור הבשר שני שבעות ושני סימנים. קרחת ונבחת שני שבעות ושני סימנים. נתקים ב' שבעות וב' סימנים. שחין ומקו שבעו אחת ושני סימנים. ובגדים שני שבעות וסימן אחד, ובתים שלשה שבעות וסימן אחד. הפסיון מטמא אבן, ארבעה מראות בעור הבשר ובשחין ומקו וקרחת ונבחת, ושני מראות בבגדים וכן בבתים. הא לך לל זלל מטמא, ואיך פורשא היא וכן גמור. ושאר קללי תבניתן בשלהי זבנים.

סדר מסכת בליים, פרק א מפרש כל אבות הטמאה למדריגותיהן והן למעלה מהן. וגם הממונות שצריך לשמר שם טמאה, והן למעלה מהן. מה פרק ב עד סוף פרק י, כל דיני כלי חרס. ומי פרק יא עד סוף פרק יז, כל דיני כלי משקל. ומה פרק יח עד סוף פרק יט, כל דיני כלי עזר. מה פרק יט עד סוף פרק כ, טמאת מדרס. פרק כא מפרש איזה כלי חשוב חבור לכלי שנטמא. פרק כב מפרש דיני כלי עזר. שבעורב, פרק כג מפרש איזה כלי מקבל טמאת מרובץ ואיזה כלי מקבל טמאת מושב. פרק כד מפרש איזה כלים שדומין זה לזה ואפילו הכי זה מקבל טמאת מרובץ, והוא מקבל טמאת מת, והוא אינו מקבל טמאה כלל. פרק כה מפרש הכלים שיש בהן חלוק בין אחרים לתור. פרק כו מפרש איזה כלי שאין מקבל טמאה כלל. ומה פרק כז עד סוף פרק כט מפרש דיני בגד עור ושי. ופרק כז מפרש דיני כלי זכוכית. אולם פרק א הוא כמו פתיחה לכל הסדר, ולכן ההכרח בו כל מדריגות הטמאה, ואין בו ענין לכל מדיני כלים (מתפרט שיראל, סדר טהרות בענין הטהרות והפסקם החחיל במסכת כלים וענינו שהוא כולל עשר הטמאות ולזכר מה שהוא מקבל טמאה ושאינו מקבל טמאה, כי שייך לו מה שהוא מקבל טמאה נדע כל הדברים שהם מקבלים טמאה ושאינם מקבלים טמאה). אבות הטמאות, השרץ, שמונה סריגים האמורים בתורה הכתובים בפרשת שמיי (ויקרא י"א ס"ט), והן אבות לטמא אדם וכלים הנוגעים בהם במיתות, ודוקא כשורא לח, דכתיב (שם ט"ז) "כל הנגע בהם במיתות", כיון שמתו, שערין לח הוא, ושכבת זרעו, דהיינו (שם ס"ו) "שכבת זרע" בענין להזרע, ודוקא של ישראל והוא גדול, דהיינו מכן ט' שנים ולמעלה, שאז נקרא גדול דכתיב להזרע, ושעורה, לרזאה במשאה, ולנוגע שעורה כבעדשה, וטמא מת, דהמת הוא אבי אבות הטמאה, ואדם הנוגע בו הוי אב הטמאה. אבל כלים שנגעו במת, הם כפפת עצמו, דכתיב (במדבר י"ט ט"ו) "בחבל חרב" חרב הוי הוא חללו, והנוגע בהם נעשה אב הטמאה, והמצורע בימי ספור בין גלות ראשון לשני, דהיינו שהחלט באחד מן הנגעים, ונרפא, והקשר בעפרים ובעין ארו אוזב ושני תולעת ותלעת, ובשמיני מביא קרבותיה, ואתם שבעה ימים נקראים ימי ספור, ומטמא אדם, שאמרא כבוט בגדים בימי חטאת, דכתיב (ויקרא י"ד ט"ו) "וכבס המטה את בגדיו", וקמא כבוט בגדים בימי ספור, דכתיב (שם ט"ו) "וכבס את בגדיו", מה שם מטמא אדם את האב ומה שטמא אדם, ומי חטאת, מי אפר פרה אדמה, שאין בהם כדי תיה, היינו שעור הקטביל בו ראשי בעולין של אוזב, הוי אלו מטמאין אדם וכלים במגע, ואם יש בהן כדי היתה, מטמא אף במשא לטמא אדם לטמא בגדים,

המגע והאבן המנגעת.